

תקונא שתין ותלת

<p>בראשית ברא אלהים מאי אלהים מי אלה ועל האי מי אתמר מי הגיד לך כי ערום אתה וגו' אשר צויתך ההיא דאתמר בה אשר קדשנו במצותיו וההיא דאתמר בה אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים דהיא רשות הרבים אשת זנונים מאי רשעים דא סמאל ונחש ההיא דאמר עלה פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו אשר דאתמר ביה אשר הוצאתיך מארץ מצרים מי ודאי דאיהו תיובתא אסוותא לכל מרעין ומכתשין הה"ד מי ירפא לך ועלה אתמר (ישעיה ו י) ושב ורפא לו (משלי ג ח) רפאות תהי לשריך זכאה איהו מאן דתב לגבי בעלה דידה! איהו רזא דתיובתא דיחזיר ויתוב ההוא דרגא דרחיק ליה מאתריה דיחזיר לה לאתרה ויקרב לה תמן:</p>	<p>בראשית ברא אלהים, מה זה אלהים, מי אלה. ועל מי זה נאמר "מי הגיד לך כי עירם אתה וגו'". "אשר צויתך", אותה שנאמר בה "אשר קדשנו במצותיו", ואותה שנאמר בה "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים", שהיא רשות הרבים, אשת זנונים. מה זה "רשעים", זה סמאל ונחש, אותה שאמר עליה פרעה "מי יהוה אשר אשמע בקולו", "אשר" שנאמר בו "אשר הוצאתיך מארץ מצרים". מ"י ודאי שהיא תשובה, הרפואה לכל החלאים והמכות, זהו שנאמר "מ"י ירפא לך", ועליה נאמר "ושב ורפא לו", "רפאות תהי לשרך", אשרי הוא מי ששב לבעלה שלה, היא סוד התשובה, שיחזיר וישיב אותה דרגה שהרחיק אותה ממקומה, שיחזיר אותה למקומה, ויקרב אותה לשם.</p>
--	--

בראשית כו' מי אלה ועל כו' - ע"ל ריש תיקון מ"ט ובפרשת בראשית (א ע"ב)² בארוכה: ועל האי מי אתמר מי כו' - כמ"ש בפ' ויקרא (כג ע"ב)³ דאורייתא מודיעת לי' חוביה בגין דיתוב מיני', והוא בינה, ימא דאורייתא, ור"ל על דשב, לכן לא מת והאריך לו אלף שנה, ועל אשר צויתך כו' לכן נתקלל ואמר אשר צויתך ההוא דאתמר כו', ג"כ דרגא הנ"ל כמ"ש בתיקון ל"ט בראשית אשר דאתמר ביה אשר כו' ודא כו', עש"ב, ומשם נצטוה ושם חב, ושם שב ורפא לו: דהיא רה"ר אשת זנונים - ר"ל, לכן נאמר הכל בלשון רבים, וכמש"ל בריש תיקון כ"ד רה"ר נחש אשת זנונים כו' כללא כו', וחזר ופי' דרשעים הן ס"מ ונחש, שפיתו לאדם וחזה, ועי' בז"ח פ' יתרו (לג ע"ג)⁴ דנחש פתה לאדם וס"מ לחוה כו', עש"ב: אסוותא לכל מרעין כו' - מביא ראייה דמ"י הוא תשובה, שתשובה הוא רפואה, כמ"ש ושב כו', ונאמר מי ירפא לך: רפאות תהי לשרך - ר"ל, לשכינתא תתאה, דהיא שררך, אגן הסהר, סיהרא קדישא כו', וז"ש זכאה איהו מאן דקריב לה כו', ואמר למטה, ותשלך אמת ארצה דא שכנתא, ועי' בפרשת נשא (קכב ע"א)⁵ ברע"מ וכל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר את ה' לאת ו' דאיהו בן י"ה אשתלים ביה הוי"ה ודא איהו תשובה תשוב ה' ודאי לגבי ו' כו':

<p>בההוא⁶ זמנא דשכינתא מרחקא מבעלה אתמר בבר נש והיו חייך תלואים לך מנגד חייך אתקריאת הה"ד (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים</p>	<p>באותו זמן שהשכינה מרוחקת מבעלה, נאמר באדם "והיו חייך תלואים לך מנגד". "חייך" נקראת, זהו שנאמר "ויפח באפיו נשמת חיים", אשרי הוא מי שמקרב אותה לבעלה. מה זה (ומיד) "קרוב יהוה לכל קוראיו וכו'", שמי</p>
--	--

¹ דלא (רבינו) מכלאן עד סוף הפסקא לא מופיע דפ"מ ודפ"א אלא דפ"ק.

² עי' מלואים אות (א).

³ עי' מלואים אות (ב).

⁴ ז"ל: ההוא עבד מה עבד אזל איהו ואתתיה לפתאה לאדם ולאתתיה דסטרא טבא בת זוגיה דיצה"ר לילית פתי לאדם דאיהו יצה"ט ובגינה איתמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ויצה"ר פתי לחוה וגרמו לון מות.

תרגום: מה עשה אותו העבד, הלך הוא ואשתו, לפתות לאדם ואשתו שמצד הטוב, בת זוגו של היצר הרע הלילית, פיתתה לאדם שהוא היצר הטוב, ובשבילה נאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ, ויצר הרע פיתה לחוה, וגרמו להם מיתה.

⁵ עי' מלואים אות (ג).

⁶ דבההוא (רבינו).

שקורא לו בשקר, רחוק הוא ממנו.	זכאה איהו מאן? דקריב לה לגבי בעלה מאי ⁸ (נ"א ומיד) קרוב ה' לכל קוראיו וכו' דמאן דקרי ליה בשקרא רחוק הוא מניה:
-------------------------------	--

*לגבי בעלה דדא איהו רזא דתיובתא דיתזיר וייתוב ההוא דרגא דרחיק ליה מאתרי' ויחזיר לה לאתרה ויקרב לה תמן דבההוא זמנא דשכינתא מרחקה מבעלה אתמר בכ"נ והיו חייך תלואים לך מנגד חייך אתקריאת {קי ע"ב} הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים ובזמנא דקריב לה לגבי בעלה מיד קרוב ה' לכל קוראיו כו' דמאן דקרא ליה בשקרא רחוק הוא מיני' אמת עשורא דיליה כו' תורת אמת היתה בפיהו אמת א' ברישא דא"ב מ' באמצעיתא ת' בסופה ומאן משקר דא כו' - כצ"ל ועי' בדפוס זיטומיר ודפוס קושטא: ואמר דיחזיר כו', ר"ל לשכינתא תתאה כנ"ל. ואמר הה"ד ויפח כו', דהנשמה היא ממנה, כמש"ל בסוף תיקון הקודם ועל ההיא נשמתא כו' וברי כל מאן כו' ושכינתא כו', וז"ש דחייך תלואים מנגד, שכינתא, וכן נשמתא וכמש"ש. ואמר דמאן דקרא ליה בשקרא כו', ר"ל בעצת רשעים הנ"ל, דאינון שקרא, וכמש"ל ומאן משקר דא כו', דאיהו אמר כמה שקרים לחוה, וכל עצתו בשקר, עצת רשעים:

<p>אמת, א' בראש האלף בית, מ' באמצע, ת' בסופו. (ד' אותיות), העישור שלו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אמת, שהוא עשור של ארבע מאות וארבעים ואחד, הרי הסוד של חמשה וארבעים, מ"ה. בזמן שישראל משקרים בתורת אמת, בשבועה של שקר, נאמר בו "ותשלך אמת ארצה". מה זה ארצה, זו השכינה. ובזמן שישראל מקיימים תורת אמת, בשבועת אמת, נאמר בו "אמת מארץ תצמח". ובגלות נאמר "ותהי האמת נעדרת", והשקר שולט בעולם (ובזמן שמתקן האמת ומתעלה למקומו, נמחה השקר מן העולם, זהו שנאמר "שפת אמת תכון לעד", כוננת לא כתוב, אלא "תכון לעד" (אמת), "ועד ארגיעה לשון שקר", מה זה אמת, העמוד האמצעי, שכינתו, תורת אמת היתה בפיהו), ומי השקר זה סמא"ל, בזמן ששולט האמת, עובר השקר מן העולם.</p>	<p>אמת א' ברישא דאלפא ביתא מ' באמצעיתא ת' בסופיה (נ"א ד' אתוון)¹⁰ עשורא דיליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אמת דאיהו עישור דארבע מאה וארבעין וחד הא רזא דחמשה וארבעין מ"ה בזמנא דישראל משקרין בתורת אמת באומאה דשיקרא אתמר ביה (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה מאי ארצה דא שכינתא ובזמנא דישראל מקיימין תורת אמת באומאה דקשוט אתמר ביה אמת מארץ תצמח (תהלים פה יב) ובגלותא אתמר [צה ע"א] ותהי האמת נעדרת ושקרא שלטא בעלמא (ובזמנא דאתתקן אמת ואסתלק לאתריה אתמחי שקרא מעלמא הה"ד (משלי יב) שפת אמת תכון לעד כוננת לא כתיב אלא תכון לעד (אמת) ועד ארגיעה לשון שקר מאי אמת עמודא דאמצעיתא שכינתא דיליה (מלאכי ב ו) תורת אמת היתה בפיהו)¹¹ ומאן שקר דא סמא"ל בזמנא דאמת שלטא אתעבר שקרא מעלמא:</p>
--	--

ואמר אמת עשורא דיליה כו', להורות איך השם קרוב באמת¹², משום דהוא עשורא דיליה, והוא השכינה דהיא עשורא דיליה כמש"ל (מו ע"ב) והוא נקרא אמת, כמ"ש תתן אמת ליעקב, לכן לקוראים באמת ומקרבין לה לגביה, קרוב ה' להו, שהוא עשורא דיליה, שכינתא כנ"ל: ואמר מאי ארצה כו', ר"ל דותשלך אמת ארצה (דניאל ח יב) וכמ"ש השליך משמים ארץ תפארת ישראל, וכמ"ש למטה מאי אמת עמודא דאמצעיתא כו', וז"ש תורת אמת באומאה דקשוט, ב' דברים, אומאה דקשוט, הוא אמת עצמו, עמודא דאמצעיתא. ותורת אמת, שכינתא, כמ"ש למטה: ואמר כוננת לא

⁷ "זכאה איהו מאן" נחקק צרכינו, ובמקומו איתא "ובזמנא".

⁸ מיד (צרכינו).

⁹ המשך הפסוק: לכל אשר יקראוהו באמת.

¹⁰ "א' ברישא דאלפא ביתא מ' באמצעיתא ת' בסופיה (נ"א ד' אתוון)" נחקק צרכינו.

¹¹ "אמת א' ברישא דא"ב מ' באמצעיתא ת' בסופה" נוסף צרכינו וגורס את המוסכר.

¹² פי' קרוב לאמת. @?

כתיב, דעדיין לא שלטא בעלמא עד לע"ל, וכמ"ש בזוהר (ח"ב קפח ע"ב)¹³ ע"ש, ואמר אמת א' ברישא דא"ב, להודיע שהתורה תליא באמת, וזהו תורת אמת:

<p>אמת איהו בסוף תיבין ואינון בר"א אלהי"ם לעשו"ת בר"א אלהי"ם א"ת ביה ברא עלמא ועליה אתקרי וקיימא כל עלמא וכל מאן דאומי בשקרא כאלו (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה ושקרא שלמא כביכול באתר (נ"א אתתרך מאתר) דיליה דאיהו ירושלם ודא גרים דאתחרב ביתא ואתחזר עלמא לתהו ובהו דהכי אוקמוהו חברייא חרב בית (קי ע"ב) ראשון והארץ היתה תהו (בראשית א ב) חרב בית שני וחשך על פני תהום (שם) דאמת הוא סביל עילאין ותתאין ובזמנא דאתעביד שקרא יתהרס הבנין בההוא זמנא אתמר בשכינתא¹⁴ (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום הה"ד (ישעיה יד יב) איך נפלת משמים הילל בן שחר נפלה עמרת ראשנו דאינון ה' עלאה ה' תתאה ו' עמודא דאמצעיתא סביל תרווייהו יסודא דכלא י' דא ברית כל מאן דמשקר ועבר ביה כאלו אעקר כלא ואפיל ליה והאי י' היא אבן השתיה דמינה הושתת עלמא ועליה אתמר (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים וכו' ואיהי יסודא דכלא ועלה אתבני ווי ליה למאן דחאב באות שבת ובאות תפילין ובאות יומין טבין ובאות ברית מילה כאלו אעקר ליה מאתריה ואהדר עלמא לתהו ובהו:</p>	<p>אמת הוא בסופי התבות של "בר"א אלהי"ם לעשו"ת" "בר"א אלהי"ם א"ת", בו ברא את העולם, ועליו נקרא ועומד כל העולם. וכל מי שנשבע בשקר כאלו "ותשלך אמת ארצה", והשקר שולט כביכול במקום (גורש ממקום) שלו, שהוא ירושלים. וזה גרם שנחרב הבית, וחזר העולם לתהו ובהו. שכך פרשוהו חרב בית ראשון "והארץ היתה תהו", חרב בית שני "וחשך על פני תהום", שאמת נושאת עליונים ותחתונים. ובזמן שנעשה שקר, נהרס הבנין. באותו זמן נאמר בשכינה "נפלה לא תוסיף קום", זהו שנאמר "איך נפלת משמים הילל בן שחר", "נפלה עמרת ראשנו", שהם ה' עליונה וה' תחתונה, ו' העמוד האמצעי נושא את שניהם. היסוד של הכל י', זו הברית, כל מי שמשקר ועובר בה כאלו עקר הכל והפיל אותו. וה[אות] י' הזו היא אבן השתיה, שממנה הושתת העולם ועליה נאמר "אבן מאסו הבונים וכו'", והיא היסוד של הכל ועליה נבנה. אוי למי שחוטא באות שבת ובאות תפילין ובאות ימים טובים ובאות ברית מילה, כאלו עקר אותו ממקומו והחזיר את העולם לתהו ובהו.</p>
---	--

אמת איהו בסוף כו' - ר"ל, והוא יסוד עולם, שלכן הוא בסוף, יסוד הבנין: **ואינון ברא כו' -** תחילת מעשה בראשית וסוף, ומתחיל מברא, דהוא התחלת בריאה, אבל מלת בראשית אינו בריאה, רק זמן הבריאה: **דאומי בשקרא כו' דאיהו ירושלים - כתיב**, ונקראה ירושלים עיר האמת כו'¹⁵ (זכריה ח ג), אבל בחורבנו כתיב (דניאל ח יא-יב) הורס התמיד והשלך מכון מקדשו כו', בפשע ותשלך אמת ארצה ועשתה והצליחה. וז"ש **ובזמנא דאתעביד כו'**, ואמר **ודא גרים דאתחרב ביתא ואתחזר עלמא כו'**, כמו שמפרש והולך, **דהכי אוקמוה כו'**, וכמ"ש ראיתי את הארץ והנה תהו כו'. ועי' ברע"מ **שם**¹⁶. ואמר **חרב בית שני כו'**, כמ"ש דגלותא דיליה ל'ל תהום, ואוקמוה שם דאלו ד' הן נגד ד' גליות, ע"ש. וכן הוא ד' קליפין, שבהן גלו ד' גליות וכמ"ש ל' (צו ע"ב) **קליפין {קי ע"ג} דאיבא דאינון כו' וע"ל** (צג ע"א) **וד' זמנין גלת כו'**, ונמצא תהום נגד גלות בית

:Commented [YL1]

:Commented [YL2] ??

¹³ עי' מלואים אות (ד).

¹⁴ "צ'הכורא זמנא לתמר צ'שכינתא" נמחק צ'רבינו, ובמקומו ל'יתא "הה"ד".

¹⁵ ז"ל הפסוק: כה אמר יהוה שבתאי אל ציון ושכנתי בתוך ירושלים ונקראה ירושלים עיר האמת והר יהוה צבאות הר הקדש.

¹⁶ עי' זהר ח"ג רעט ע"א: ארבע גליות הוו תלת לקבל תלת קליפין דאגוזא דאינון (קו) תהו קו ירוק קליפה ירוקא דאגוזא תניינא בהו אבנין מפולמין דאינון סלעים תקיפין דמ"מ פסקו מינייהו כמה פסקות ונקיט לון לאפקא מיא דאורייתא ובג"ד אתקריאו אבנים מפולמות דמנייהו מיין נפקין קליפה תליתאה דקיקא גלותא תליתאה דהוה זעיר והאי איהו וחשך גלותא רביעאה תהום רבה חלל דאגוזא והאי איהו (בראשית א ב) וחשך על פני תהום:

תרגום: ארבע גליות היו, שלש כנגד שלש קליפות האגוז, שהם "תהו" קו ירוק קליפה ירוקה של האגוז. שני, "בהר", אבנים מפולמות, שהם סלעים חזקים, שבעלי המשנה פסקו מהם כמה פסקות, ולקחו אותם להוציא מים של התורה, ולכן נקראו אבנים מפולמות דמנייהו מיין נפקין קליפה שלישית דקיקא, גלות שלישית שהיתה קטנה, וזהו "וחושך". גלות רביעית תהום רבה, חלל האגוז, וזהו "וחושך על פני תהום".

שני: דאמת הוא סביל כו' - כמ"ש למטה ו' עמודא דאמצעייתא סביל כו' ובי' ההי"ן אינון בית ראשון ושני, כמש"ל ריש תיקון ס"ב וש"מ, לכן חרב בית ראשון ושני בשבילו: *יתהרס הבנין הה"ד נפלה לא תוסיף קום נפלה כו' דאינון כו' - כצ"ל, ור"ל פסוק ראשון הוא בתולת ישראל, ה' תתאה. עטרת ראשנו הוא ה' עילאה, תפילין שבראש, עטרת תפארת, לת"ת: ו' עמודא דאמצעייתא סביל תרווייהו - דהוא אמת כנ"ל, מאי אמת כו', וכמ"ש תתן אמת ליעקב: יסודא דכולא יו"ד - כמש"ל (מג ע"א) ת"ת כליל כלהו וכלא על עמודא חד כו', ור"ל דכל שם הוי"ה קיימא על אמת ונקרא אמת, וכנ"ל קרוב ה' כו' דהוא עשורא דאמת, וכן מדתו של יעקב, שם הוי"ה, וברית, הוא יו"ד, כמש"ל בתיקון ס"ב וש"מ, והוא עטרת, אות הברית, דעליה קיימא עלמא, כמ"ש (ירמיה לג כה) אם לא בריתי כו': וז"ש כל מאן דמשקר כו', והוא להורות דהוא יסוד דעליה קיימא כלא, והוא ג"כ באמת, כמו שמפרש והולך כל מאן דמשקר כו', שלא להכניסו במקום השקר, בבת אל נכר, דהוא מקום שקרא. ואמר והאי יו"ד איהו אבן כו', ג"כ להורות דהוא יסודא דכולא קיימא עליה. וכן אמר ומאן דחאב כו' ואהדר עלמא לתוהו ובוהו, כנ"ל דבשביל האמת אהדר כו', דהוא בנין עלמא, וצדיק יסוד הבנין:

Commented [YL3]: ב
אמת??

<p>אמר רבי אלעזר אבא והא י' לעילא איהי אמאי איהי לתתא הכא אמר ליה ברי דא רוא עלאה מארבע אתוון תליין ארבע שמהן מן י' יהו"ה מן ה' הוי"ה (נ"א הוה"י) מן ו' והי"ה מן ה' הוה"י (נ"א הוי"ה) עליהו אתמר ודאי (שמות לג כג) וראית את אחורי (ופני לא יראו) ומסטרט דאחורים איהי י' לתתא ומסטרט דפנים¹⁷ לעילא ודא איהו רוא דאתהפך שמא מדינא לרחמי ומרחמי לדינא כד אתהפך לדינא איהו הוה"י י' לתתא דאתמר ביה (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים מאסו יסורין דילה ואלין דחביבין יסורין אתהפך לון מדינא לרחמי יהו"ה ובהווא זמנא אבן מאסו וכו' מה דהות י' לתתא אתחזרת לעילא ומסטרט דוהי"ה איהי י' באמצע בהווא זמנא אשתמח לגביה ואמר זכאה חולקי דזכינא להאי דרא עיקרא ויסודא דכלא:</p>

(א) עי' זהר ח"א א ע"ב: בראשית רבי אלעזר פתח (ישעיה מ כו) שאו מרום²⁰ עיניכם וראו מי ברא אלה שאו מרום עיניכם לאן אתר לאתר דכל עיינין תליאן ליה ומאן איהו פתח עיני²¹ ותמן תנדעון דהאי סתים²² עתיקא דקיימא לשאלה²³ ברא אלה ומאן איהו מ"מ²⁴ ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא²⁵ דכלא קיימא ברשותיה ועל דקיימא לשאלה ואיהו בארע סתים²⁶ ולא אתגליא אקרי מ"מ²⁷ דהא לעילא לית תמן שאלה²⁸ והאי קצה השמים אקרי מ"מ תרגום: "בראשית". רבי אלעזר פתח, "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". "שאו מרום עיניכם", לאיזה מקום, למקום שכל העינים תלויות אליו, ומי הוא, פתח עינים, ושם תדעו שאותו סתום העתיק שעומד לשאלה, ברא אלה. ומי הוא, "מ"מ", אותו שנקרא מקצה השמים למעלה, שהכל עומד ברשותו. ולפי שעומד לשאלה והוא בדרך סתום ולא גלוי, לכן נקרא "מ"מ", כי למעלה אין שם שאלה, וקצה השמים הזה נקרא "מ"מ".

(ב) עי' זהר ח"א כג ע"ב: אמר רבי יוסי הכי הוא ודאי (מנא לך²⁹ מדוד) וזהכי אשכחנא בדודן דכיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע לא אשגח ביה אמר ליה קודשא בריך הוא את³⁰ אנשית ליה אנא אדכרנא לך מיד מה כתיב (ש"ב יב ז) ואתה האישו כה אמר יהו"ה אתה האיש³¹ (אתה האיש) דלא דכרת ליה אתה האיש דאנשית ליה³² ובמה אודע ליה בדינא אוף הכא קודשא בריך הוא קאמר (או) הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה והכי הוא ודולא כתיב או נודע אליו כמה דכתיב (שמות כא לו) או נודע כי שור נגח הוא ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא אורייתא קא מודעא ליה חוביה³³ ולא בארע דינא אלא כאימא דאודעא לברה במלה רכיך והוא לא אנשי ליה ותב בתיובתא קמי מאריה ואי תימא דוד דהוה קם בפלגו ליליא אמאי אתערעו עליה בדינא אלא שאני דוד דאיהו עבר במה דאתקשר³⁴ ובעא דינא ובמה דעבר אתדן הוא חטא לקבליה דמלכותא

²⁰ נקרא הנוקבא כי הת"ת שוכן מרום שהוא שוכן ב"ה ומרום גי' רפ"ו סוד פשוט וריבוע דאלהים שבנוקבא (רח"ו).
²¹ מלכות (רח"ו).

²² בינה בעצמותה נקראת עתיקא סתימא וקיימא לשאלה ע"י הו"ק שבראה, ומתגלים במלכות דאקרי מקצה, ששם מתחילים הקצוות (רח"ו).

²³ עי' בבהגר"א על ס"י סוף ח ע"א וז"ל, בהן [ביסו"ת] מותר החקירה כמ"ש בזהר (בראשית א ע"א) דקיימא לשאלא, ולא בה [בבינה] עצמה, "כי שאל נא לימים ראשונים" (דברים ד לב) וכו' אלא הז"ס היוצאים ממנה, עכ"ל. וכן עי' בבהגר"א על תיקון"ז כ ע"ג, שכל הבחינה של "קיימא לשאלה" הנמצאת באימא היא אינה אלא על ידי ו"ק, משא"כ בה עצמה אין שאילה בכלל. עי' פת"ש אח"ף טו, לש"י כללים ח"ב נב ע"ב, הקדו"ש לח ע"א, ודע"ה ח"א פג ע"ג.

²⁴ שמות קמ ע"א (דפ"ק). עי' ח"ג רד ע"א (לש"ו). שם מתבאר שבחינת מ"י כולל את כל הג"ר (דע"ה ח"ב סו ע"ג).

²⁵ תרומה קח ע"א (דפ"א).

²⁶ שהוא מלובש בת"ת (שער מאמרי רשב"י ו ע"א).

²⁷ כך נקר' ו"ק דבינה (רח"ו).

²⁸ עי' ע"ח שער א' ענף ה'. אין כוונתם לאסור את הדרישה וחקירה במציאות אורם אשר בהם גופא, שכן האריז"ל עצמו מבאר בחינות אלו בהרחבה בע"ח בשערים עתיק, א"א ואו"א, אלא כוונתו רק להתפשטות אורם הרי היא ההנהגה הנמשכת מהם למטה, והיינו "כבשי דרחמנא" שאין לעמוד עליהם (ביאורים ח"א כ ע"ב) מכיוון שזהו הזיווג שבחשאי המכונה בטישה (בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד ד"ה וענין רצוא).

²⁹ דהאי (נוסף בדפ"ו).

³⁰ אנת (דפ"ו).

³¹ שהיל"ל אתה הוא, ויושב (נ"א ויושב) למ"ש קודם (יב ה) בן מות האיש העושה זאת, אלא ר"ל אתה עשית כמעשה איש סתם העלול לחטוא כגשמי ולא זכרת מתחילה (רמ"ז).

³² כל עצמו, ולזה לא הספיק הודעת הנביא אלא בדינא, כדי מתוקף עונו ישא קל וחומר בעצמו, גודל החטא, כיון שגדול כל כך עונשו (אור יקר).

³³ זכות עסק התורה מביא בשכלו להסתכל בגודל העון ופרט עניניו ולשוב, ואח"כ אם יצדק יסורין למרק, הם יסורין בדרך אחרת, שלא יהיה בהם ביטול תורה (אור יקר).

³⁴ דוד היה מרכבה למלכות, במה שהיה קם בחצות לילה, ופגם במדה ההיא בחטא בת שבע, ולכך אין קטיגור נעשה סניגור עליו, ואדרבה להועיל קומו בחצות לתקן מדתו, צריך יסורים, וממנו ראייה לשכמותו (אור יקר). היא נוק' (רח"ו).

קדישא³⁵ ולגבי ירושלים קדישא³⁶ [אתתקן] וובגין דא אתתקן (אתרן) מירושלם ומלכותא אעדיו מניה עד דאתתקן כדקא יאות (ואתענש³⁷):

תרגום: אמר רבי יוסי כך זה ודאי, (מנין לנו שכך) וכך מצאנו בדוד, שכיון שעשה אותו מעשה של בת שבע, ולא השגיח בו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה שכחת אותו, אני אזכיר לך, מיד מה נאמר "אתה האיש כה אמר ה'", אתה האיש שלא זכרת אותו, אתה האיש ששכחת אותו, ובמה הודיע לו בדין. כמו כן כאן הקדוש ברוך הוא אומר הודע אליו חטאתו אשר חטא, והדבר יפה. וכך הוא שלא כתוב או נודע אליו כמו שנאמר "או נודע כי שור נגח הוא". ומי שעומד בלילה לעסוק בתורה, התורה מודיעה לו את חטאו, ולא בדרך של דין, אלא כמו אם שמודיעה לבנה, בדבר רך. והוא אינו שוכח אותו, ושב בתשובה לפני רבונו. ואם תאמר דוד שהיה קם בחצות הלילה, למה התעוררו עליו בדין, אלא דוד שונה שהוא עבר במה שנקשר, וצריך דין. ובמה שעבר הוא נדון, הוא חטא כנגד המלכות הקדושה ולירושלים הקדושה, ולכן גורש מירושלים והמלכות הוסרה ממנו, עד שהתתקן כראוי (ונענש).

(ג) ע"י זהר ח"ג קכב ע"א: [פקודא] (תשובה) דא היא (מצוה³⁸) ותשובה ודא איהי בינה³⁹ ובעוונותינו מדחרכ בי מקדשא לא אשתאר לנא⁴⁰ אלא ודוי דברים לבד ודא מלכות⁴¹ ומאי בינה⁴² בן י"ה⁴³ והאי בן ו' איהו ודאי וכל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר את ה' לאת ו' דאיהו בן י"ה וואשתלים ביה יהו"ה ודא איהו תשובה תשוב⁴⁴ ודאי לגבי ו':

תרגום: מצוה זו היא מצות תשובה, וזוהי בינה. ובעוונותינו משחרכ בית המקדש לא נשאר לנו אלא וידוי דברים לבד, וזו מלכות. ומה זה בינה, [אותיות] בן י"ה, ובן זהו ו' בודאי, וכל מי שחוזר בתשובה כאלו החזיר ה' לאות ו', שהיא בן י"ה, ונשלם בו יהו"ה, וזוהי תשובה, תשוב ה' ודאי לו'.

(ד) ע"י זהר ח"ב קפח ע"א: אדכרנא חדא זמנא דהוינא אזיל בהדי רבי אלעזר פגע [בגברא חדא (נ"א בהגמון חד)] וביה הגמונא (בגברא חדא) אמר ליה לרבי אלעזר אנת ידעת מאורייתא דיהודאי אמר ליה ידענא אמר ליה לית אתון אמרין דמהימנותא דלכון קשוט ואורייתכון קשוט ואנן דמהימנותא דילן שקר ואורייתא דילן שקר והא כתיב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר אנן מיומין דעלמא קיימין במלכותא ולא אעדי מינן לעלמין דרא בתר דרא תכון לעד ודאי ואתון זעיר הוה לכו מלכותא ומיד אעדי מנכון וקרא אתקיים בכו דכתיב ועד ארגיעה לשון שקר: אמר ליה חמינא בך דאנת חכים באורייתא תפח רוחיה דההוא גברא אלו אמר קרא שפת אמת⁴⁵ כוננת לעד הוה כדקאמרן אבל לא כתיב אלא תכון זמינא שפת אמת דתכון מה דלאו הכי השתא

³⁵ פי' שפגם במלכות (מ"מ).

³⁶ פי' שירושלים היא בחינת המלכות (מ"מ).

³⁷ ואתעניש (דפ"ו).

³⁸ מצות (דפ"ו).

³⁹ בספד"צ פ"ב (כ ע"א) בזמנא דמטא ירחא שביעאה משתכחי ירחי אלין תליסר בעלמא עלאה, שהיא בינה ע"ש בהגר"א בארוכה. וע"י ה"ג מדות הרחמים מתקבל התשובה, ונקרא ע"ז הבינה בשם תשובה כנודע, וכמש"כ בזוה"ק ויקרא (טז ע"א) ע"ש וברע"מ (פ' נשא דף קכב וקכג). וכן כל ה"ג תיקונים הם נפקין מהבינה דהמ"ס וכמ"ש בשער א"א (פרק י) (דע"ה ח"ב ג ע"ד).

⁴⁰ לנו (דפ"ו).

⁴¹ כמש"כ בשעה"כ פה ע"ג בענין ספירת העומר שבזמן בית המקדש מתקנים את הפנימיות, ובהז"ז רק המקיפים.

⁴² דאיהי תשובה (יהל אור).

⁴³ ע"י אד"ז רצ ע"א.

⁴⁴ דוקא אות ה' בה הפגם בעצם והיא היורדת לבין החיצונים והיא דצריכה לשוב להתייחד אל ו' כאמור (רמ"ז).

⁴⁵ הנוני"ן בסגול (הערת הזהר). בשלמא אי הוה כתיב כוננת בלשון הווה אז יהיה כמשמעו שמיד מזמן הוויתה היא מתכוננת וקיימת, והוה קשה מה שהקשית, אבל כיון דלא כתיב אלא תכון דמשמע לעתיד מוכח דאפילו בימי שלמה שהיה מלך גדול לא התכוננה אלא שעתיד להתכונן. ועוד נראה דר"ל עוד ענין אחר והוא שההגמון הקשה לו מכח היות להם ההצלחות והמלכות זמן רב, ולזה השיבו רבי אלעזר שאם כן היל"ל כוננת שהוא פועל יוצא וכמש"ה (טז י) כוננו ידך, (תהלים ט ח) וכונן למשפט כסאו, אז היתה הכוונה שהאמת כוננת את מחזיקיה, אבל לא כתיב אלא תכון שהוא מהנפעל שר"ל שהיא תכונן ולעתיד, באופן שהשיבו מכח הבנין ומכח הזמן. ובהכי ניחא מאי דהוה

דהשתא שפת שקר קיימא⁴⁶ ושפת אמת שכיב לעפרא⁴⁷ ובההוא זמנא דאמת יקום על קיומיה⁴⁸ ומגו ארץ תצמח כדין שפת אמת תכון לעד ויגו' אמר ליה ההוא [הגמון] (גברא) זכאה אנת וזכאה עמא דאורייתא דקשוט ירתין בתר יומין שמענא דאתגייר:

תרגום: נזכרתי פעם אחת שהייתי הולך עם רבי אלעזר, פגש אדם אחד (הגמון אחד). אמר לרבי אלעזר, אתה יודע מתורת היהודים. אמר לו, אני יודע. אמר לו, האינכם אומרים שאמונתכם אמת ותורתכם אמת, ואנו שאמונתנו שקר ותורתנו שקר. והרי נאמר "שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר". אנו מימות העולם עומדים במלכות ולא סרה מאתנו לעולמים דור אחר דור, "תכון לעד", ודאי. ואתם מעט היה לכם מלכות, ומיד סרה מכם, והפסוק התקיים בכם, שנאמר "ועד ארגיעה לשון שקר".

אמר לו, אני רואה כך שאתה חכם בתורה. תפח רוחו של אותו האיש. אלו אמר הנאמר "שפת אמת כוננת לעד", היה כמו שאמרנו. אבל לא נאמר אלא "תכון", עתידה שפת אמת שתכון, מה שאין כך עכשיו, שעכשיו שפת שקר עומדת, ושפת אמת שוכבת לעפר, ובאותו זמן שאמת תעמד על קיומה, ומתוך ארץ תצמח, אז "שפת אמת תכון לעד וגו'". אמר לו אותו הגמון, אשריך, ואשרי העם שיורשים תורת אמת. אחר ימים שמעתי שהתגייר.

מצי להשיבו ממה שהאמת בעצמה לא גרעה ממה שהיתה, שהרי תמיד החזיקה ישראל שהם אותם שקבלוה, שאפילו בכל צרתם לא סר לבבם ממנה, אלא שרצה להודיעו שאין ראה מההצלחה דאם כן היל"ל כוננת לאחרים (רמ"ז). עי' תיקון"ז תיקון סג [קי ע"א] (לש"ו). ז"ל: אמת א' ברישא דאלפא ביתא מ' באמצעייתא ת' בסופיה עשורא דיליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכו' בגלותא אתמר ותהי האמת נעדרת ושקרא שלטא בעלמא (ובזמנא דאתתקן אמת ואסתלק לאתריה אתמחי שקרא מעלמא הה"ד (משלי י"ב) שפת אמת תכון לעד כוננת לא כתיב אלא תכון לעד (אמת) ועד ארגיעה לשון שקר מאי אמת עמודא דאמצעייתא שכינתא דיליה (מלאכי ב ו) תורת אמת היתה בפיהו).

⁴⁶ היא נוק' דסט"א (מ"מ).

⁴⁷ פי' שהמלכות בגלותא ירדה לבריאה שנק' עפר המשכן (מ"מ).

⁴⁸ פי' שבאים מוחין לז"א, ונעשה בסוד הגדלות על ידי אימא, וז"ש ומגו ארץ תצמח, מכח ארץ העליונה שהיא בינה (מ"מ).